

L'histoire terrible mais inachevée de Norodom Sihanouk (Théâtre du Soleil) – Foto Martine Franck

Cambodja: Shakespeareaanse clownerie?

hebben, staat hij halverwege het tweede deel plots weer op de scène, om meteen Phnom Penh binnen te rukken met zijn triomferende Rode Khmer. Even duister is de plotse ondergang van zijn regime. Zeker, de beschikbare informatie over de Rode Khmer is zeer fragmentarisch en wordt nog maar pas onderwerp van gesystematiseerde reconstructie. Maar in dit plotse komen en gaan, zullen de theatrale eisen wel van doorslaggevende aard zijn geweest. Een jarenlange guerrilla, gestaag optrekken, is natuurlijk geen proces dat zich leent voor een reeks theater-scènes in staccato. Het gelijktijdig aftakelen van het presidentiële regime van Lon Nol spreekt heel wat meer tot de verbeelding en wordt dan ook op de voet gevolgd. Zodat wie in de realiteit het onder-spit moest delven, soms wint in het theater.

Het Théâtre du Soleil is blijven twijfelen tussen Cambodja en Sihanouk, tussen politiek en theater, tussen informatie en een aangename avond. Hun professionaliteit kan veel van dit alles aan de onmiddellijke aandacht onttrekken, maar onder de saus van meesterschap blijft het opgediende gerecht toch een beetje mossel-noch-vis.

Lea Winkeler

Het Théâtre du Soleil, gevestigd in oude fabriekshallen in Vincennes (Parijs), komt met een 8 uur durend stuk over Cambodja naar Brussel (Hallen van Schaarbeek, 20 tot 29 juni). De tekst werd geschreven door Héléne Cixous, die met een dertigtal boektitels, meestal experimenteel proza, één van de nieuwe intellectuele beroemdheden werd in Frankrijk. Het stuk bestaat uit twee "tragedies in vijf bedrijven", naar Shakespeareaanse model, zij het dat de clowneske figuur van Norodom Sihanouk er veeleer een wrange clownerie met cynische en tragische ondertonen van maakt. De titel van het – 432 dichtbedrukte pagina's tellende – tekstboek is ook die van de opvoering: *L'Histoire Terrible Mais Inachevée de Norodom Sihanouk, Roi Du Cambodge*.

Net als Shakespeare, maar vooral ook als Rolf Hochhuth in zijn eerste grote docu-drama over de paus tijdens de Tweede Wereldoorlog *De Plaatsbekleder*, voert Cixous een

onoverzichtelijke reeks personages in. Zo is er de tragisch-clowneske figuur van Sihanouks overleden vader: Norodom Suramarit. Die blijkt in een alsmaar meer bevolkte dodenwereld te leven, waar ook Sihanouks moeder Koningin Kossomak belandt en honderdduizenden Cambodjanen met haar. Er zijn ook de binnenlandse vijanden: de troonconcurrent Prins Sisowath Sirik Matak, en Generaal Lon Nol die de Amerikaanse dollars en een oeverloze corruptie invoerde na het onttrenten van Sihanouk; er zijn vooral de sinistere intellectuelen die in Parijs het jargon van de revolutie hebben geleerd en die met de steun, eerst van Vietnam, daarna van China (tegen Vietnam) aan de macht zullen komen als de beruchte Rode Khmer. Verder komen ook de verre vrienden, die gevaarlijker blijken dan nabije vijanden, aan bod: Franse ambassadeurs, Amerikaanse politici en militairen (onder wie een totaal cynische Henry Kissinger en